Procesul unui grup de spioni, trădători și complotiști în slujba Vaticanului și a centrului de spionaj italian

In ședințele de Miercuri după amiază și Joi dimineața ale procesului, Tribunalul a procedat la audierea martorilor.

Este introdus martorul FRANCISC KRAUTER care, după ce a relatat împrejurările în care l-a cunoscut pe acuzatul Pacha Augustin, a arătat că în urma propunerii lui Scherer, el împreună cu episcopul Pacha s'au prezentat în audiență la Hitler.

PREȘEDINTELE: Cine v'a aranjat această audiență?

MARTORUL: Audiența noastră a fost aranjată de Emil Scherer și de ministrul Neurath. Episcopul Pacha a spus că în prealabil trebue să se consulte cu nunțiul din Berlin, Orsenigo. Când s'a întors dela Orsenigo, episcopul Pacha mi-a spus că i-a arătat scopul audienței și că nunțiul este de acord ca să mergem în audiență, însă i-a atras atenția în mod special să nu divulge față de nimeni faptul că a fost de acord cu audiența noastră la Hitler, fiindcă dacă s'ar afla de acest lucru ar fi clar pentru lumea întreagă că Vaticanul susține politica fascistă a lui Hitler. A doua zi ne-am întâlnit iar cu Scherer și ne-am dus la cancelariat unde după puțin timp am fost introduși la Hitler în cabinet. De Hitler am fost primiți politicos. El ne-a oferit locuri după ce am intrat, pe o garnitură de club. Alături de el a luat loc Rudolf Hess apoi discuția a început. Primul a luat cuvântul episcopul Pacha care s'a prezentat ca episcop catolic din Banat, arătându-i că majoritatea credincioșilor săi sunt germani și l-a salutat în numele acestora. Apoi a cerut lui Hitler să nu mai admită ca propagandiștii săi să agite populația germană din Banat împotriva bisericii catolice, întrucât aceste agitații produc desbinări în sânul populației.

După cele spuse de episcopul Pacha, cancelarul Hitler ne-a pus câteva întrebări referitoare la starea economică și culturală a populației germane din Banat.

Audierea martorei Frederica Hildegard Reissner, soră socială

PREȘEDINTELE: Când ai luat contact pentru prima dată cu Nunciatura?

MARTORA: La data venirii mele în București în 1933. Contact mai strâns cu Nunciatura Papală am luat în 1948, când mi s'a încredințat serviciul de curierat.

PREȘEDINTELE: Ce știi despre activitatea antidemocratică dusă de Nunciatură împotriva Republicii Populare Române?

MARTORA: Incepând din 1948 am luat cunoștință că Nunciatura Papală purta corespondență secretă cu episcopul dr. Augustin Pacha, cu preoții Boroș Adalbert și Waltner Iosif dela Timișoara precum și cu preoții din Alba Iulia, Oradea și Satu Mare. Această corespondență a fost purtată prin mine și alte călugărițe. Știu că în Iunie 1950, în urma instrucțiunilor primite de la Nunciatură, s'a citit la Catedrala din Timișoara, o pastorală care conținea instigări împotriva R.P.R. După plecarea Nunciaturii din țară, au continuat această activitate antidemocrată părintele Iosif Schubert, care a avut rolul să coordoneze activitatea de spionaj pentru Vatican între preoții dela episcopiile Alba Iulia și Timișoara; preotul Clement Gatti, care a avut rolul să transmită Vaticanului, cu ajutorul legației italiene, informațiile venite din provincie și dela preotul Iosif Schubert din București, părintele Sandor Imre din Alba Iulia, care avea rolul să transmită informații din cadrul eparhiei din Alba Iulia; preotul Boroș Adalbert, preoții Waltner Iosif și Heber Ion, care au avut rolul să transmită informațiile din cadrul eparhiei din Timișoara, subsemnata, împreună cu surorile Fenywesi Maria Iudith, Gerta Kernweiss, Devalt Cristina și Schritt care am fost curiere între preoții de mai sus.

Martora a arătat apoi activitatea de spionaj desfășurată de Schubert.

Martora a declarat în continuare: „Am aranjat cu preotul Schubert ca în cazul când dânsul va fi arestat, eu să-i iau locul să-i primesc din provincie corespondența sosită și să i-o predau preotului Gatti pentru a o transmite la Vatican. Totodată am aranjat ca după o eventuală arestare a mea sora Maria Iudith Fenywesi să-mi ia locul.

PREȘEDINTELE: Cu ce alte elemente avea legătură preotul Iosif Schubert?

MARTORA: Preotul Iosif Schubert a avut legături cu d-na Schmidt, soția reprezentantului politic al Austriei dela București. Știu acest lucru deoarece eu personal am organizat în cursul lunii Ianuarie 1951 o întâlnire între d-na Schmidt și preotul Iosif Schubert în locuința d-rei Ioana Niculiță. D-na Schmidt i-a cerut lui Schubert informații despre situația actuală a bisericii romano-catolice din R.P.R. pentru nunțiul O'Hara.

PREȘEDINTELE: Ce cunoști din activitatea antidemocratică dusă de Gatti pe teritoriul Republicii noastre?

MARTORA: Știu despre Gatti că a adunat toate informațiile sosite din provincie și dela părintele Schubert și le transmitea Vaticanului prin ajutorul Legației Italiene. Preotul Gatti păstra legătura prin mine cu părintele Schubert, căruia îi duceam și dela care aduceam scrisori. In luna Septembrie 1950, preotul Gatti a predat 500.000 lei sorei Maria Judith Fenywesi. Această sumă de bani era trimisă de surorile sociale din America, respectiv de sora Kiș Felicia. Suma a fost folosită pentru surorile sociale din R. P. R. ordin din care fac parte și eu. Altă dată părintele Gatti mi-a mai dat 20.000 lei.

PREȘEDINTELE: Ce știi despre activitatea antidemocratică dusă de Boroș Adalbert?

MARTORA: Știu că Boroș Adalbert, înainte de plecarea Nunciaturii din țară, a avut legături cu preotul Del Mestri și că s'a întâlnit cu el în mod ferit de autorități. Legătura cu Del Mestri i-am făcut-o eu printr'un consemn stabilit între Del Mestri și mine.

Audierea martorei Kernweiss Ecaterina (sora Gerta) călugăriță

PREȘEDINTELE: Pe care dintre acuzați îi cunoști?

MARTORA: Cunosc pe episcopul Augustin Pacha și pe preoții Schubert Iosif, Waltner Iosif, Boroș Adalbert și pe Heber Ion.

PREȘEDINTELE: Ce știi despre activitatea subversivă dusă de acești acuzați?

MARTORA: Știu că Schubert Iosif s'a ocupat cu strângerea informațiilor pe care prin intermediul preotului Clement Gatti și a Legației Italiene, le transmitea Vaticanului. Insărcinarea aceasta a primit-o dela nunțiul O'Hara și dela Del Mestri înainte de plecarea Nunciaturii din țară.

Despre Waltner Iosif știu că a desfășurat o activitate de spionaj, folosindu-mă pe mine în calitate de curieră pentru a transmite informații secrete preotului Schubert dela catedrala Sf. Iosif, acesta, la rândul lui, transmițându-le mai departe, prin Legația italiană, Vaticanului.

Și preotul Boroș Adalbert m'a folosit în calitate de curieră pentru a transmite diferite informații preotului Schubert, pentru Vatican.

PREȘEDINTELE: Pe ce anume te bazezi când afirmi că aceștia au transmis într'adevăr informații Vaticanului?

MARTORA: Când fac această afirmație mă bazez pe următoarele fapte: preotul Boroș Adalbert ține minte că m'a trimis la începutul lunei Iunie 1950, când Nunciatura era încă în țară, cu un bilet ca să-i predau personal lui Del Mestri. Pentru aceasta mi-a spus că la București să iau contact cu sora Hildegard Reissner care îmi va mijloci întâlnirea cu Del Mestri în afară de Nunciatură.

Ajunsă la București am căutat atunci pe sora Hildegard Reissner dar nu am găsit-o și ulterior am aflat că a fost în concediu. Am vorbit cu sora Iudith Feniwesy, care auzind în ce anume scop am căutat-o pe sora Hildegard, mi-a spus că în absența acesteia dânsa are misiunea de a mijloci întâlnirea cu Del Mestri și s'a oferit să-mi aranjeze întâlnirea cu dânsul. După ce a telefonat sora Iudith la Nunciatură, potrivit consemnului dat, mi-a spus să mă duc în piața Amzei, unde să mă prefac că târguesc ceva, că acolo va veni Del Mestri și se va face și el că întreabă ceva și atunci să-i predau biletul.

Așa am și făcut. M'am dus în piața Amzei și m'am oprit la fructe și în momentul când am scos banii din portmoneu unde era și biletul, atunci a venit Del Mestri, îmbrăcat în civil, a întrebat și el ceva la fructe și văzând biletul în portmoneul meu, l-a scos. M'a întrebat dacă este ceva nou. Eu i-am spus că nu știu, pentrucă conținutul biletului îmi era necunoscut. Atunci mi-a spus la revedere și a plecat.

Martora arată apoi că a mai fost la București, când Nunciatura nu mai era în țară. Preotul Boroș Adalbert a trimis-o și i-a spus să se ducă la preotul Schubert, la catedrala Sf. Iosif, și să-i predea un bilet în care dânsul comunica Vaticanului câteva informațiuni în legătură cu arestarea episcopului Pacha și altele.

„Mi-a spus să am grijă de bilet, ca să fie bine împăturit și în cazul unui eventual control al organelor de stat, pe drum, să fac ca biletul să dispară, urmând ca să comunic verbal preotului Schubert conținutul biletului. Pentru a cunoaște conținutul, preotul Boroș mi-a arătat biletul. Atunci am văzut că în loc de iscălitură biletul era semnat cu Nr. 12/12 și mi-a spus că acest număr este numărul lui secret, dat de Del Mestri, pentru a cunoaște dela cine sunt informațiile. Tot atunci mi-a spus că Del Mestri a dat și altor persoane astfel de numere secrete, pentru a recunoaște dela cine sunt fără a fi nevoe de o altă iscălitură".

Martora arată că a mai fost trimisă de Boroș Adalbert de 5—6 ori la București cu note informative, pe care, de fiecare dată, le-a predat preotului Schubert.

Note asemănătoare cu caracter politic, economic și militar, a transmis și Waltner lui Schubert. „Țin minte că în Noembrie, când am transmis informațiile trimise de preotul Waltner — declară martora — Schubert — parcă l-aș vedea și acum — țin minte cum a rupt o foaie de hârtie din notesul său și și-a făcut notițe, iar după aceea a luat și hârtia pe care eu mi-am făcut notițele mele și amândouă le-a pus sub sticla biroului, în dosul unei iconițe care era acolo. Eu, când am văzut cu ce grijă a procedat am știut că și aceste informații vor lua drumul spre Vatican ca și celelalte pe care eu le-am predat deja și pe care le-a pus, camuflate, tot acolo sub iconiță".

Este introdusă martora CRISTINA DEVALT, *soră socială.*

PREȘEDINTELE: Ce știi despre activitatea de spionaj a lui Schubert desfășurată în Republica noastră?

MARTORA: După plecarea Nunciaturii din țară, Reissner Hildegard și preotul Schubert m'au încredințat să fac curierat între preotul Șandor Imre dela Alba Iulia și Schubert și între Gati și Schubert. Astfel, am mers de două ori la Alba Iulia și am dus instrucțiuni preotului Șandor Imre venite dela Vatican prin intermediul Legației Italiene și a lui Gati. Știu că acestea erau secrete, întrucât mi s'au dat instrucțiuni ca să fiu atentă să nu cadă în mâna autorităților.

Martora MARIA IUDITH FENYWESI a arătat că acuzații Clement Gatti și Iosif Schubert au dus o activitate de spionaj pentru Vatican prin Nunciatura Apostolică din București și Legația Italiei, lucruri pe care le cunoaște întrucât ea făcea legătura între ei.

Martora SCHRITT EVA ELISABETA, soră socială, a spus că a primit din partea acuzatului Boroș instrucțiuni în legătură cu activitatea pe care o ducea pe linie de spionaj.

Martora IOANA NICULIȚA, infirmieră, a relatat împrejurările în care acuzatul Schubert s'a întâlnit în casa ei cu d-na Schmidt, soția fostului reprezentant politic al Austriei în R.P.R.

După ce a arătat că acuzații Schubert și Gatti duceau o activitate de spionaj împotriva R.P.R., a relatat și faptul că prin legația Austriei s'a adus dela Vatican prin contrabandă în R.P.R. un pachet cu medicamente.

Este introdus martorul MIHAIL ROTARU, preot greco-catolic, care a arătat că a fost însărcinat de către Nunciatura Apostolică, respectiv de către Del Mestri, în primăvara anului 1950, să desfășoare o activitate antidemocratică.

Martorul relatează apoi cum a cunoscut pe Gatti căruia i-a dus un plic închis cu răspunsul secret pe care l-a primit dela preotul Todea Alexandru prin preotul Guțiu Gheorghe. Cu altă ocazie i-a dus 4 plicuri dela preotul Ștefan Tătaru, care erau închise și al căror conținut la fel nu l-a cunoscut, însă știe că erau destinate pentru Roma. La începutul lunii Noembrie 1950 a fost trimis la Gatti de către preotul Tătaru pentru a ridica suma de 1.100.000 lei pentru preoții greco-catolici din regiunile Blaj și Cluj. Acești preoți duceau o activitate antidemocratică. Din acești bani a dat surorei Maria Cotoiu suma de 100.000 lei. Preotului Guțiu Gheorghe i-a dat 600.000 lei pentru a-i împărți preoților greco-catolici din regiunea Blaj, care desfășurau o activitate antidemocratică, iar 400.000 lei i-a dat lui Riti Emil din Cluj în acelaș scop.

Martorul RITI EMIL, preot greco-catolic, a arătat că a primit dela Nunciatura papală prin Del Mestri suma de 1.350.000 lei, iar după plecarea Nunciaturii papale, a primit prin Rotaru Mihai suma de 400.000 lei.

Audierea altor martori

Martorul CUTCAN EUSEBIU, preot greco-catolic, arată că a făcut parte începând din Mai 1949, și până în Decembrie 1950 dintr'o bandă teroristă monarhistă. Scopul acestei bande era de a răsturna prin violență regimul de democrație populară din R.P.R. și a instaura vechiul regim monarhist. Pentru aceasta a căutat să recruteze membri dintre nemulțumiți și a căutat să strângă arme și muniții în vederea unui atac armat împotriva ordinei de stat.

PREȘEDINTELE: Ce funcții ai îndeplinit în cadrul acestei bande?

MARTORUL: La început am îndeplinit funcția de confesor, apoi funcția de organizator al bandei.

PREȘEDINTELE: De cine ai fost ajutat în această activitate subversivă?

MARTORUL: In această activitate subversivă am fost ajutat cu bani, începând din Mai 1950, de către preotul Riti Emil, din Cluj, care la rândul lui primea banii dela Nunciatura Apostolică din București cu scopul de a-i distribui preoților care desfășurau activitate subversivă, care bani mi-au fost trimiși în repetate rânduri prin călugărița Ana Ieronima Moldoveanu.

Este introdus martorul SALAIANU GAVRIL, preot călugăr greco-catolic.

PREȘEDINTELE: Când și ce te-a determinat să fugi în munți?

MARTORUL: La 15 Octombrie 1948 am fugit, întrucât ținusem niște predici cu conținut instigator.

PREȘEDINTELE: Cu cine ai luat contact după ce ai fugit în munți?

MARTORUL: In drum spre munți m'am întâlnit cu preotul călugăr Leon Bob și împreună cu acesta l-am rugat pe Bil Simion să ne conducă în munți. Acesta ne-a condus în muntele Tipșor. In Martie 1949, a venit la noi preotul Griț Grigore din comuna Săcăuța Maramureș. In Aprilie ne-am mutat adăpostul în munții Seculiței în locul numit Perguniște. In Octombrie a venit la noi Orosz Nicoară care a adus cu sine o armă militară, cinci cartușe și două grenade. In Februarie 1950 a venit la noi călugărul Miclăuș Ștefan Vasile, iar în August 1950 a venit la noi chiaburul Gheorghe Pop din comuna Săcăuța Maramureș și așa am stat ascunși până când am fost arestați.

PREȘEDINTELE: Cu ce v'ați ocupat în timp ce ați stat ascunși în munți?

MARTORUL: Am primit vizite de călugări, cărora le spuneam că în curând vine războiul. Mai difuzam și unele știri provenite dela radio Londra și Vocea Americii.

PREȘEDINTELE: De cine ați fost ajutați în munți?

MARTORUL: De către diverși cetățeni înstăriți și de către Nunciatura Papală. Din partea Nunciaturii Papale am primit suma de 110.000 lei. Acești bani i-am primit în trei rânduri.

Martorul a mai arătat că i-a scris lui Orosz Nicoară că în caz că va fi arestat să nu recunoască activitatea lor, jurând chiar că nu știe nimica, reținând în gând cuvintele: „să vă spun vouă." „Am făcut aceasta — a declarat martorul — deoarece așa am învățat dela superiorii mei eclesiastici că prin folosirea retenției mintale nu se comite niciun păcat".

Este introdus martorul FISH ION, care arată că pe Iosif Waltner îl cunoaște de 25 de ani. Din anul 1945, Waltner Iosif i-a cerut date informative politice, militare și economice, spunând că aceste informații îi trebue pentru un for superior bisericesc. „Am înțeles — spune martorul mai departe — că este vorba de Nunciatura Papală din București, Iosif Waltner știind că eram membru al partidului social-democrat, mi-a cerut informațiuni despre acest partid, despre Partidul Comunist Român, despre starea economică și altele".

PREȘEDINTELE: In ce perioadă ați dat aceste informațiuni?

MARTORUL: Intre anii 1948—1949.

PREȘEDINTELE: Dar în afară de Waltner, altcineva v'a mai cerut informațiuni?

MARTORUL: Da, am dat informațiuni și am făcut spionaj împreună cu numita Lehrer Terezia, în favoarea americanilor, fapt pentru care am fost judecat și condamnat la 20 ani muncă silnică.

Martorul dr. SEBASTIAN CONSTANTINESCU, doctor în medicină, relatează cum în anul 1949, la începutul lunii Iunie a venit la el preotul Louis Barall care i-a spus că la Nunciatura Apostolică există o persoană, călugărița Cotoi Maria zisă Ionela, și că este solicitat s'o consulte. Acesta s'a dus acolo și nunțiul apostolic O'Hara și secretarul Del Mestri i-au prezentat pe această călugăriță.

PREȘEDINTELE: Ce v'au spus despre ea?

MARTORUL: Au spus că prezintă anumite fenomene supranaturale, asupra cărora eu, ca psihiatru, trebuia să mă pronunț.

PREȘEDINTELE: Ați consultat-o și care a fost rezultatul cercetărilor dvs?

MARTORUL: Rezultatul cercetărilor mele pe care l-am comunicat, a fost că această persoană era atinsă de o stare de alienație mintală sub forma unei psihoze sistematizate mistice. Pe lângă această boală mintală, care constituia fondul psihopatic, bolnava prezenta o serie de leziuni, care după consultările mele s'au dovedit a fi automutilații care fuseseră interpretate de către O'Hara drept stigmat. Evident, în urma examenului minuțios am putut dovedi că nu era vorba de stigmat, ci de o automutilație făcută cu un obiect tăios.

PREȘEDINTELE: I-ați spus lui Del Mestri și lui O'Hara acest lucru?

MARTORUL: Da. Le-am spus că dat fiind starea de alienație mintală recomand internarea ei în spitalul de specialitate. Nu au internat-o. Răspunsul lor a fost foarte rezervat relativ la constatările mele și la un moment dat, când m'am mai dus pe acolo, nu am mai găsit-o.

PREȘEDINTELE: Părerea dvs. personală, ca om de știință, în acest caz, care este?

MARTORUL: Părerea mea este că toată această chestiune este o înscenare, o înșelăciune o escrocherie prin care desigur preoții sau persoanele din jurul lor au utilizat această boală mintală și fenomenul de sugestibilitate patologică al acestei călugărițe pentru a o împinge la executarea automutilării, care evident nu are nimic comun cu vreun fenomen supranatural.

Este introdus martorul GRECU GHEORGHE, fost profesor universitar de teologie și preot la Academia greco-catolică de Teologie din Cluj, care a declarat:

„In legătură cu Cotoi Maria Ionela am auzit dela călugărițele care erau colegele ei, dela preotul Aurel Leluțiu și dela ea personal că ar fi avut viziuni. Mai târziu, fiind primită în ramura contemplativă a călugărițelor, Cotoi Maria Ionela a fost sub directa supraveghere a episcopului doctor Ion Suciu și a preotului Leluțiu Aurel.

In această vreme au apărut mai multe manifeste cu caracter antidemocratic care instigau pe credincioși la nesupunere față de autoritățile de stat și chiar la rebeliune. Aceste manifeste erau în așa fel întocmite încât li se atribuia proveniența ca fiind dela maica domnului, transmise prin călugărița Cotoi Maria Ionela. Aceste manifeste la rândul lor erau însoțite de o recomandare a episcopului dr. Ion Suciu către credincioșii greco-catolici și astfel au fost difuzate. Ori în această chestiune, întemeiat pe ceeace cunosc despre călugărița Cotoi Maria Ionela și pe stilul în care erau compuse aceste manifeste, nu pot să am altă părere decât că aceste manifeste nu erau opera călugăriței Cotoi Maria Ionela. Stilul acestor manifeste era asemănător, aproape identic, cu al episcopului dr. Ion Suciu. Deaceea sunt înclinat să cred că ar fi fost redactate fie de prea sfinția sa, fie de preotul Aurel Leluțiu. Aceste manifeste aveau un conținut religios, însă cu un aspect mai mult politic în unele părți.

Martorul POPOVICI ION a arătat legăturile pe care le-a avut cu acuzatul Pintori Eraldo și ce anume informațiuni i-a dat în cadrul activității de spionaj pe care acesta o desfășura.

PREȘEDINTELE: Pintori v'a arătat unde merg aceste informații?

MARTORUL: Eraldo Pintori mi-a spus că predă aceste informații Legației Italiene și că îi sunt cerute de către ministrul Scammacca. Mi-a cerut că în caz că voi fi arestat sau reținut, să nu declar nimic despre această activitate de spionaj, pentrucă voi compromite Legația Italiană din R.P.R.

Martora EPUREANU PAULINA, din Turnu-Severin, a arătat că a dat acuzatului Pintori Eraldo informații cu caracter politic, militar, economic, dela frontiera româno-iugoslavă.

Martorul NICULESCU PETRE a relatat împrejurările în care acuzatul Pintori i-a cerut să-i dea informații dela Vama Antrepozite unde lucra și a declarat ce anume informații i-a dat, pentru care a primit în schimb doi litri de vin și o jumătate kilogram de cafea.

Martora DOZZI ALEXANDRA a declarat că acuzatul Pintori Eraldo i-a ascuns la legația italiană 60 monezi de aur și că a recomandat-o lui Braun Tănase pentru a-i aranja plecarea clandestină din țară.

Martorul BRAUN TANASE FREDERIC, ambalator de mobile, a arătat cum a scos din țară clandestin pe un cetățean, Fenyo Giulio, care având legături cu Legația Italiană a primit dela aceasta o legitimație pentru ieșirea din țară.

PREȘEDINTELE: Dar cine era Fenyo Giulio, ce legături aveai cu el?

MARTORUL: L-am cunoscut la sfârșitul anului 1950, când a venit la atelierul unde lucram mobilă pentru ambalat. El mi-a povestit că Legația Italiană i-a dat o legitimație pentru Italia.

PREȘEDINTELE: Când ți-a făcut propunerea să-l treci clandestin peste graniță?

MARTORUL: După o lună de zile dela cunoștință, mi-a propus să plece clandestin din țară într'un vagon cu mobilă.

PREȘEDINTELE: L-ai ajutat?

MARTORUL: Am discutat această chestiune cu Ferenczy Zoltan și am fost de acord să-l introducem într'un vagon cu mobilă. In Februarie 1951 l-am introdus pe Fenyo Giulio în vagonul cu mobilă al cetățeanului italian Cingarelli, care s'a repatriat și astfel a trecut granița. După câteva săptămâni dela plecarea vagonului, Ferenczy Zoltan a primit o carte poștală dela Fenyo Giulio, din Italia.

PREȘEDINTELE: Fenyo Giulio avea legături cu Legația Italiană?

MARTORUL: Da. In jurul lunii Martie am cunoscut pe Pintori Eraldo, funcționar la Legația Italiană, căruia i-am ambalat mobila. Pintori mi-a spus că îl cunoaște pe Fenyo Giulio și că dintr'o scrisoare primită din Italia dela acesta, a aflat în mod amănunțit cum a trecut frontiera. D. Pintori mi-a spus apoi că mai are o doamnă pe care vrea s'o treacă clandestin peste frontieră în acelaș fel.

Martorul FERENCZY ZOLTAN, ambalator de mobile, arată și el cum l-a trecut clandestin peste frontieră pe Fenyo Giulio, introducându-l într'un vagon cu mobile.

Martorul RADU V. ȘTEFAN, profesor, arată împrejurările în care l-a cunoscut pe Lazăr Ștefănescu.

„Știu că Lazăr Ștefănescu a fost membru al partidului național-țărănesc și că a trecut în Frontul Plugarilor. Cu ocazia întâlnirilor pe care le aveam cu Lazăr Ștefănescu, în cadrul discuțiilor noastre, criticam împreună regimul din țară. El lăuda regimul imperialist. In anul 1949, pe la sfârșitul lunii Martie, Lazăr Ștefănescu m'a chemat la școala elementară de fete Nr. 45, unde își avea locuința și cu acest prilej mi-a spus că are deplină încredere în mine ca să-mi mărturisească deschis că el activează într'o grupare subversivă denumită „partidul socialist creștin". Apoi Lazăr Ștefănescu mi-a propus și mie să activez în cadrul acestei grupări subversive. Eu am acceptat propunerea lui Lazăr Ștefănescu și am propus pe Constantin Iliescu și pe Constantin Alexandrescu, amândoi foști inspectori generali în Ministerul Invățământului, ca să-i recrutăm în gruparea subversivă, lucru cu care a fost de acord Lazăr Ștefănescu. Constantin Iliescu și Constantin Alexandrescu au acceptat propunerea mea.

PREȘEDINTELE: Ce alte misiuni ai mai primit dela Lazăr Ștefănescu?

MARTORUL: Pe la sfârșitul lunii August 1949 m'am întâlnit cu Lazăr Ștefănescu, care m'a întrebat dacă nu cunosc pe cineva care să ne facă legătura cu legația Statelor Unite din București dela care să cerem sprijin pentru susținerea grupării și, prin intermediul ei, să ia legătura cu grupul de fugari din America în frunte cu Rădescu. Eu i-am spus lui Lazăr Ștefănescu că cunosc un călugăr catolic Bruder Leon, pe numele său Crăciun Gheorghe, fost învățător la școala Confesională Sf. Iosif, care ne-ar putea face legătura cu legația Statelor Unite ale Americii din București.

Intâlnindu-ne apoi toți trei, Bruder Leon a promis să ne facă legătura cu Legația Statelor Unite cerându-ne totodată un program sau manifest al grupării subversive, manifest pe care Lazăr Ștefănescu i l-a dat. Cu prilejul unei alte întâlniri, Bruder Leon a cerut să i se dea din partea grupării subversive denumită partidul socialist-creștin, un proect de constituție, pe care el, Bruder Leon, să-l traducă în limba engleză și să-l predea Legației Statelor Unite ale Americii din București.

Deasemenea, a mai spus Bruder Leon, că de această grupare se mai interesează și Nunciatura Apostolică dela București și că va da și acesteia o copie de pe proectul de constituție. Tot la această întâlnire, Lazăr Ștefănescu a ridicat și problema ajutorului pe care să-l primească din partea Legației și din partea Nunciaturii pentru susținerea grupării. Bruder Leon i-a mai spus lui Lazăr Ștefănescu să se gândească și să stabilească câteva locuri în țară unde să aterizeze avioane cu material și armament pentru grupare, locuri pe care Lazăr Ștefănescu le-a indicat ulterior.

După câteva zile Lazăr Ștefănescu m'a însărcinat să merg la o adresă, unde mă va aștepta o doamnă, care îmi va înmâna un plic. După ce voi primi plicul să merg imediat să-l dau lui Bruder Leon, iar Bruder Leon să-l transmită mai departe Legației Statelor Unite. Am mers la adresa indicată și într'adevăr în dosul porții, pe o bancă, mă aștepta o doamnă care m'a invitat în casă, rugându-mă să aștept puțin. Peste câteva minute s'a întors cu un plic pe care era scrisă în limba franceză adresa Legației Statelor Unite ale Americii din București. In interiorul acestui plic erau trei plicuri mici, închise, care purtau: unul adresa generalului Rădescu în America, al doilea era adresa Legației Statelor Unite ale Americii din București, al treilea era adresa fostului rege Mihai. Toate aceste plicuri aveau adresa scrisă în limba franceză. Eu am predat aceste plicuri lui Bruder Leon, care le-a transmis mai departe.

Martorul ALECU M. ION după ce a arătat legăturile pe care le-a avut cu Lazăr Ștefănescu, a declarat:

„Cu ocazia întâlnirilor ce le aveam, la început discutam chestiuni politice, el fiind în Frontul Plugarilor, iar eu în Partidul Social-Democrat. Din vara anului 1949 Lazăr Ștefănescu mi-a vorbit despre un viitor război, despre încordarea situației politice pe plan mondial, spunând că-și pune mare nădejde în imperialiștii americani și englezi și că trebue să ne încadrăm într'o grupare subversivă care luptă împotriva regimului actual. Atunci am arătat că nu cunosc nicio grupare subversivă în care m'aș putea încadra. Lazăr Ștefănescu mi-a spus că el cunoaște și că s'a și încadrat într'o asemenea grupare care se numește Partidul Socialist Creștin, propunându-mi să mă încadrez și eu, lucru pe care l-am acceptat. I-am spus lui Lazăr Ștefănescu că funcționarul Costache Ion ar putea organiza această grupare subversivă în județul Dâmbovița, recrutând o serie de persoane dușmănoase regimului actual. Lazăr Ștefănescu mi-a încredințat sarcina de a recruta cât mai multe persoane în această grupare printre prietenii mei, și de a lua dela preotul Ulieru o schiță a locurilor de unde se pot face semnalizări și unde să poată ateriza avioanele americane care să ajute gruparea cu armament și material propagandistic. Impreună cu Costache Ion am luat această schiță și am dat-o lui Lazăr Ștefănescu. Intr'o discuție cu Lazăr Ștefănescu, acesta mi-a încredințat sarcina de a procura un poligraf pentru a se multiplica niște manifeste. In acest scop am luat dela Costache Ion matrițe, iar dela Pricop Constantin un poligraf, dar Lazăr Ștefănescu a adus personal un poligraf dela Târgoviște cu materialul bătut la mașină și hârtie de scris. Multiplicarea s'a făcut la mine acasă. In manifeste se vorbea despre gruparea subversivă Partidul Socialist Creștin, despre atitudinea ei, despre scopurile pe care le avea de a răsturna prin violență regimul actual și a pune mâna pe putere. Se termina cu un apel care îndemna populația să saboteze regimul actual și să nu i se supună. La sfârșit erau o serie de semnături conspirative, date de Lazăr Ștefănescu. Tot el mi-a dat și mie și lui Costache Ion nume conspirative. Astfel eu eram Marin Rognea, iar Costache Ion era Goleanu Ion.

Martorul CRACIUN GHEORGHE, zis Bruder Leon, relatează împrejurările în care l-a cunoscut pe Radu Ștefan și Lazăr Ștefănescu. Acesta din urmă, în întâlnirile lor i-a dat un manifest al grupării subversive și i-a cerut să-i facă legătura cu Legația americană.

PREȘEDINTELE: Ai luat legătura cu Legația americană așa cum te rugase Lazăr Ștefănescu?

MARTORUL: Nu am luat, dar știam că Nunciatura are strânse legături cu Legația americană și anume monseniorul Del Mestri și nunțiul O'Hara primeau în vizită adesea ori pe diferiți reprezentanți ai Legației americane. Pentru acest motiv eu am luat legătura cu monseniorul Del Mestri, pe care îl cunoșteam și prin care credeam că voi putea trimite scrisorile pe care Lazăr Ștefănescu voia să le trimită în străinătate. Eu știam că nunțiul se ocupa cu strângerea de informații care erau trimise prin curier sau duse personal de preoții catolici ce plecau din țară. Lui Del Mestri i-am vorbit tot ce știam despre această grupare subversivă, denumită „Partidul Socialist-Creștin"

Monseniorul Del Mestri mi-a cerut să i se prezinte din partea acestei grupări subversive un proect de constituție și să i se indice din partea grupării locuri unde un avion american ar putea să vină ca să-i ajute cu alimente, armament, muniții și material de propagandă.

PREȘEDINTELE: Dar scrisorile despre care vorbeai, le-ai transmis?

MARTORUL: Eu am primit aceste scrisori, dar nu le-am transmis mai departe. Le-am citit și le-am ars.

Martora POPOVICI MARIA, dactilografă, după ce a arătat că între ea și acuzatul Lazăr Ștefănescu au existat relații intime, a declarat: „In discuțiile pe care le-am avut cu Lazăr Ștefănescu el mi-a vorbit despre situația politică internațională și despre războiul din Coreea. Cu această ocazie și-a manifestat încrederea pe care o avea în imperialiștii anglo-americani, spunând că ei vor începe războiul. In sfârșit, într'una din zile a venit la mine și mi-a spus că are de bătut la mașină ceva foarte secret, dar nu la mine în birou, fiindcă riscăm să fim descoperiți.

Ne-am dus într'o casă străină și Lazăr Ștefănescu a scos din servietă matrițe și manuscrisul unui manifest intitulat: „Partidul Socialist-Creștin", pe care el l-a dictat, iar eu l-am bătut la mașină pe matriță. Manifestul instiga la ură contra Uniunii Sovietice și îndemna populația să saboteze regimul și să nu se supună lui. La urmă mi-a spus să nu discut cu nimeni despre cele petrecute acolo și pe cât posibil să caut să uit că am bătut vreodată la mașină acest manifest.

Altă dată când a venit la mine, Lazăr Ștefănescu m'a întrebat dacă nu cumva cunosc pe cineva care se pricepe la radio fiindcă ar dori să instaleze un post de radioemisiune, deoarece — spunea el — propaganda cu manifestele a început să devină cam periculoasă și nici nu dă rezultatele dorite. Mi-a spus că acela care se va ocupa cu această instalație să nu aibă nici o teamă pentrucă gruparea va avea grijă ca el să nu fie prins. Deasemenea Lazăr Ștefănescu mi-a spus că în cazul că voi fi arestată să nu spun nimic nici despre el, nici despre această grupare subversivă.

Martorul HAGIU PETRE, preot, arată că a multiplicat un manifest redactat de Gheorghe Săndulescu, manifest prin care se cerea între altele ca pământurile să fie redate moșierilor, iar fabricile foștilor proprietari și în care erau îndemnați chiaburii să comită acte de sabotaj și de teroare.

Martorul MARINESCU VASILE fost patron de restaurant, relatează cum a fost recrutat de către Gheorghe Săndulescu în gruparea subversivă și ce conțineau manifestele redactate de Săndulescu.

Martora WULFF ELISABETA, fostă călugăriță benedictină, declară că îl cunoaște pe Augustin Pacha din 1929.

PREȘEDINTELE: Ce acțiuni profasciste a dus episcopul Pacha și în ce măsură l-ai ajutat?

MARTORA: Din anul 1929 până în 1940—41, cu știrea și cu voința prea sfințitului Pacha, am întemeiat și am condus Uniunea femeilor și fetelor germane romano-catolice din dieceza noastră. Am avut în Banat aproximativ 40 de filiale. Materialul nostru și fondurile pe care le-am întrebuințat, materiale care au constat din broșuri, reviste, tablouri, programe de manifestații, cărți, le-am primit din Reich. La baza activității noastre a stat rasismul.

PREȘEDINTELE: Ce servicii ți-a cerut în cadrul acestei activități Augustin Pacha?

MARTORA: In anii 1933 — 38 am călătorit de câteva ori în Germania cu știrea și din voința episcopului Pacha, participând la ședințele și conferințele asociației pentru germanii catolici din străinătate. La aceste ședințe și conferințe au participat delegați ai grupurilor etnice germane catolice din întreaga lume. Și episcopul Pacha a participat de câteva ori la aceste ședințe. In legătură cu această asociație germană pentru catolicii germani din străinătate, am hotărît în anul 1936 ca să colaborăm cu organizațiunile respective ale grupului etnic german din România.

PREȘEDINTELE: Cum a privit acuzatul Pacha actul de la 23 August 1944?

MARTORA: In toamna anului 1944, dr. Augustin Pacha m'a vizitat la mânăstirea noastră. Eu eram foarte distrusă din cauza războiului antisovietic pe care noi l-am pierdut și din cauza situației politice care s'a creat în urma acestui fapt. Eram plină de ură față de armata sovietică. Dr Pacha a fost de acord cu această poziție a mea.

El mi-a spus totuși să nu-mi pierd curajul și să lucrez mai departe cu orice preț, întrucât în urma unei neînțelegeri între Uniunea Sovietică și puterile anglo-americane ar mai putea interveni un nou război sau un conflict politic care ar putea duce la schimbarea regimului din România în favoarea noastră.

Martora arată în continuare cum și-a desfășurat activitatea de spionaj după 23 August 1944.

PREȘEDINTELE: Vă cerea Nunciatura servicii care contraveneau legilor Statului?

MARTORA: Da, monseniorul Kirk a știut că eu am fost informată de trecerea frauduloasă a frontierei a unor persoane dintre care și unii ofițeri germani. Dânsul m'a chemat și m'a rugat să-i fiu de ajutor la scoaterea din țară a prietenului său, fost președinte al ajutorului catolic, ing. Greceanu și familia sa. Am acceptat acest lucru și monseniorul Kirk mi-a dat suma de 70 dolari pentru a plăti acele persoane care ne vor fi de ajutor la trecerea frauduloasă a frontierei. Monseniorul Kirk mi-a mai trimis încă câteva persoane cu cartea lui de vizită, rugându-mă să le ajut să treacă în mod fraudulos frontiera. Mi-a mai trimis încă 80 de dolari în acest scop. In total în această chestiune eu am primit de la el 150 dolari.

Deasemeni monseniorul Del Mestri mi-a cerut în 1949 să trec fraudulos peste frontieră pe șoferul Nunciaturii compromis în acțiunea de spionaj a Vaticanului. (Agerpres).

★

Desbaterile procesului continuă în cursul zilei de astăzi.

(Agerpres).

Oamenii muncii din orașul și regiunea Timișoara înfierează faptele mârșave ale grupului de spioni și trădători puși în slujba Vaticanului și a centrului de spionaj italian

TIMIȘOARA, 13 (Agerpres). — Cu multă indignare au aflat oamenii muncii din orașul și regiunea Timișoara despre faptele mârșave ale grupului de spioni și trădători în frunte cu Augustin Pacha, episcop romano-catolic de Timișoara, pus în slujba Vaticanului și a centrului de spionaj italian.

In mari meetinguri ei au înfierat cu tărie uneltirile acestor trădători, care sub haina preoțească duceau o acțiune criminală împotriva țării noastre.

In meetingul ce a avut loc Miercuri după amiază la fabrica „Electromotorul" din Timișoara, Gheorghe Moldovan, montator la secția montaj, a spus: „Condamn cu putere pe acești trădători care sub masca hainei preoțești au făcut spionaj mai întâi în slujba lui Hitler și a Vaticanului și apoi în slujba aceluiaș Vatican și a imperialismului american și englez, ațâțător la un nou război mondial.

Pentru faptele lor mârșave, eu cer să fie pedepsiți cu cea mai mare asprime de către Justiția noastră populară".

Pedeapsa cea mai grea au cerut-o pentru acești trădători și L. Takacs, maistru la secția sculărie și Todor Ioan, turnător, și mulți alți muncitori dela fabrica „Electromotorul", care au luat cuvântul în cadrul meetingului.

Și la Industria Lânei din Timișoara, muncitorii, tehnicienii, inginerii și funcționarii, întruniți în cadrul unui meeting, au cerut cea mai aspră pedeapsă pentru spionii și agenții puși în slujba Vaticanului și a imperialismului american și englez.

„Regimul nostru de democrație populară, a spus muncitoarea Maria Martini, nu este împotriva religiei. Sunt însă bandiți în țara noastră ca Augustin Pacha, care folosesc biserica și masca blândă de părinte duhovnicesc pentru a îndeplini josnice misiuni în slujba intereselor războinice ale imperialiștilor. Folosindu-se de haina preoțească, ei vor să distrugă viața fericită pe care o construim. El uită că noi am semnat pentru pace, uită că vigilența poporului nostru este trează. Noi cerem cea mai mare pedeapsă pentru acești bandiți."

Plină de indignare a luat cuvântul și muncitoarea Terezia Szoboszlai, care a spus: „duhovnici ca Pacha sub pretextul propagandei religioase au educat înainte de 23 August 1944 tineretul german din Banat în spiritul hitlerist, iar după 23 August au fost împotriva regimului nostru pe care l-au ponegrit mereu, îndemnând oamenii la nesupunere față de legile Republicii noastre, la acțiuni dușmănoase. Deaceea, nu pot să nu cer pedepsirea acestor trădători". Aceeași pedeapsă a cerut-o și Francisc Reiter care a spus: „Eu sunt de religie romano-catolică și mă așteptam ca preoții noștri să predice pacea. Văd însă că sub haina preoțească se ascund dușmani care predică războiul, nu pacea pe care o dorim noi credincioșii religiei romano-catolice. Deaceea, ei merită să fie pedepsiți aspru".

La acelaș meeting au mai luat cuvântul și Margareta Pauthoffer, Berta Abraham, Florica Tibu și Iosif Szepessi.

Meetinguri asemănătoare au mai avut loc și la fabricile „Tehnometal", „Prima Banat" și „Ștefan Plavăț" în care colectivele acestor întreprinderi au cerut pedeapsa cea mai aspră pentru spionii și agenții camuflați în haina preoțească, puși în slujba Vaticanului și a imperialismului american și englez.